

SALİH ARKADAŞ SEÇİMİ VE ETKİLERİ

Eûzubillahimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Elhamdülillahi Rabbilâlemîn hamden kesîran tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmiddîn.

Emmâ ba'dü

a. Sizin Arkadaşlarınızın En Hayırlısı

Fe-kâle resûlullâhi sallallahu aleyhi ve sellem;

*خَيْرُ جُلَسَائِكُمْ مَنْ يُذَكِّرْكُمْ اللَّهَ رُؤَيْتُهُ، وَزَادَ فِي
عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ، وَذَكَّرْكُمْ الْآخِرَةَ عَمَلُهُ*

Hayru cülesâiküm men yüzekkirükü-mullâhe ru'yetühû ve zâde fî ilmiküm mentı-kuhû ve zekkerakümü'l-âhirate amelühû.

İbn Abbas radiyallahu anhümâ'dan rivayet olunmuş bir hadîs-i şerîf. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki;

Hayru cülesâiküm. "Sizin arkadaşlarınızın en hayırlısı."

Cülesâiküm, “Aynı mecliste oturduğunuz sohbetaş, meclisdaş.” mânasına geliyor. *Celîs* bir yerde insanla beraber oturan kimse. Biz şimdi birbirimizle *celîs*, *cülesâyız* yani aynı yerde her birimiz bir yere oturmuşuz, konuşuyorum, dinliyorsunuz. Siz konuşurken ben dinlerim. Böyle arkadaşlara *celîs* kelimesinin çoğulu *cülesâ* [deniyor.]

Hangi kökten geliyor?

Celese Arapça'da “oturdu, oturmak” mânasına bir fiil. *Celîs*, “kendisiyle oturulan, beraber oturulup kalkılan kimse” mânasına geliyor, “arkadaş” demek.

Hayru cülesâiküm. “Sizin arkadaşlarınızın en hayırlısı.”

Yani meclislerine gidip beraberce meclis kurup toplantı yapıp, oturup, düşüp kalkacağınız arkadaşların en hayırlısı şu kimselerdir. Peygamber Efendimiz üç sıfat sayıyor:

Men yüzekkirükümallâhe ru'yetühû. “Görünümü size Allah'ı hatırlatan kimse.”

Rü'yet, Arapça'da “görmek ve görünmek” mânasına bir kelime. *Zekkere*, *yüzekkiru*, *tezkîr* “hatırlatmak” mânasına.

Yüzekkirükümullahe. “Size Allah’ı hatırlatıyor.”

Ne?

Rü’yetühû. “Ona onun görünüşü, sizin ona bakmanız size Allah’ı hatırlatıyor.”

Yani arkadaşınız böyle bir kimse olmalı. Baktığınız zaman bakışınızdan, ona bakışınızdan Allah’ı hatırlamalısınız, bir. İkinci vasfı;

Ve zâde fî ılmiküm mentıkuhû. “Konuşması sizin bilginizi arttıran.”

Arkadaşlık yapacağınız kimse görünümü size Allah’ı hatırlatan, konuşması sizin bilginizi arttıran kimse olmalı. *Mantık*, “konuşma” demek. Türkçe’de başka anlama geliyor. Akıl mantık dediğimiz yani Türkçe kullanımında akılla ilgili bir anlamı var ama Arapça’da *nataka*, *yentıku* konuşmak fiilinden *mantık* mastar-ı mîmîdir, konuşma demek.

Müslüman öyle bir kimseyle arkadaşlık edecek ki yani arkadaşlık ettiği, oturup kalktığı insanların en hayırlısı öyle bir kimsedir ki ona baktığın zaman görüntüsü, onu gördüğünde Allah’ı hatırlayacaksın, konuştuğu zaman senin bilgin, dinî bilgin arttıracak yani

alim olacak, bilgili olacak, doğru, güzel, haklı şeyler söyleyecek de onun o konuşması senin dinî bilgini arttıracak. Haa bir de o mesele varmış demek ki, bunu bilmiyordum diye böyle bilgini arttıracak, iki. Üçüncüsü de;

Ve zekkerakümü'l-âhirate amelühû. “İbâdeti ve icraatı sana âhireti hatırlatacak.”

Böyle bir kimse en hayırlı arkadaştır. En hayırlı düşüp kalkılacak, oturup konuşulacak arkadaştır.

Bir insanın görüntüsü bize Allah'ı nasıl hatırlatır?

Bakıyoruz Allah'ı hatırlıyoruz. Mesela, Mehmed Zahid Kotku *rahmetullahi aleyh* hocamız. Bembeyaz sakallı, güzel, tombul yanakları ama cübbesiyle, kavuğuyla veya takkesiyle veya evdeki kıyafetiyle bile, evde de erkek entarisi giyerdi yani uzun etekli şey giyerdi. O da bir ayrı güzel olurdu böyle o heybetli şeye [vücuda] ayrıca bir başka güzellik katardı. Hicaz'a filan gittiği zaman erkeklerin giydiği entari gibi [giyerdi] ama renklilerinden filan giyerdi böyle yeşil meşil giyerdi. Tabii baktığın zaman;

“Haaa! Ya ben Allah’ın kuluyum, benim Allah’a karşı kulluk görevim var, bak bu mübarek insan ne kadar güzel, Allah’ın iyi bir kulu, ben niye iyi kul olmayayım, ben de Cenâb-ı Hakk’a iyi kulluk yapayım.” filan gibi görüldüğü zaman Allah’ı hatırlatacak.

Başka insanlar neyi hatırlatır?

Menfaatperest bir insanı görürsen; “Ya bu adama bak! Böyle boyuna para kazanmak için koşturuyor moşturuyor, biz de biraz şey yapalım ya! Bu geçenlerde şu kadar para kazandı, bu kadar ticaret yaptı, bir ev daha aldı, bir şey daha yaptı.” Yani o adamı görünce dünya faaliyetleri aklına geliyor. Veyahut işte bir sanatkar manatkar filan görününce şarkı türkü akla geliyor. Veya bir idman yapan bir insan herhangi bir şahıs görüldüğü zaman insanın aklına, “Yav, vücudumuz da sağlıklı olması lazım, bak bunun gibi böyle bizim de vücudumuz pazılı kuvvetli olsa, biz de sıhhatimize dikkat etsek.” [diye akla geliyor.]

Demek ki insanların umumiyetle hal ve gi-dişleri dolayısıyla hangi yol üzerindelerse gören insana onu hatırlatıyor. Tüccarsa tüccarlık

hatırına geliyor görenin, sanatkarsa sanat hatırına geliyor, idmansa idman hatırına geliyor, böyle...

Demek ki görüldüğü zaman Allah hatırlanan insan da ne demek?

Ehlullah, Allah ehli, Allah'ın rızasını kazanmaya ömrünü vakfetmiş bir insan ki o[nu] gördüğü zaman insan kendisini onunla şöyle bir karşılaştırıyor; "Ya bunun gibi olmak lazım, bu mübarek nasıl Allah'ın iyi bir kulu." filan diye Allah'ı hatırlıyor.

Sonra konuştuğu zaman boş, faidesiz şey konuşmuyor, mâlâyânî veya dünya keyfi, zevkiyle ilgili şeyler konuşmuyor. Konuştuğu zaman destekli, mesnetli, esaslı konuşuyor; âyetten, hadisten, fıkhıtan konuşuyor ve dinleyen insan tatmin oluyor, hoşuna gidiyor, bilgisi artıyor bir konu da öğreniyor.

Tabii bir taraftan böyle insanlarla ahbablık etmeliyiz, bir taraftan da kendimizi böyle insan olmaya çalışmalıyız; bu da işin ikinci, madalyonun öteki tarafı. Bir de icraatı, ameli, ibadeti size âhireti hatırlatacak. "Ya şu adamcağıza bak, mübarek nasıl ibadet ediyor, nasıl

yaptığı şeyi ihlasla yapıyor.” Böyle umumi hayatında ameline baktığın zaman, namaz kılışına, oruç tutuşuna, Allah’ın diğer emrettiği ibadetleri yapışına, zekât verişine, hacca gidişine baktığın zaman sen de âhireti hatırlıyorsun. Onun için farz ibadetlerin alenî yapılması tavsiye edilmiş. Farz olmayan ibadetler saklı yapılacak da ibadetin gizlisine sevap daha çok veriliyor da ama farz ibadetler aleni yapılacak.

Neden?

Bir başkası da, “Ha, bak bu namaz kılıyor. Namaz sadece ona emredilmiş değil ki, namaz benim de borcum. Haydi bende abdest alayım, ben de kılıvereyim.” diyecek mesela.

Bakacak ki ramazanda komşusu oruç tutuyor, “Ya oruç bana da farz, ben de tutuvereyim.” diyecek. Onun için farz ibadetlerin alenî yapılması başkasına da vazifeyi hatırlatmayı sağlayacağı için onların da görevlerini hatırlamalarına vesile olacağı için tavsiye edilmiş ama mesela farz rekâtları camide kılıp son sünneti evde kılmak veya vitri evde kılmak ya

da ilk sünneti evde kılıp camiye gelip farzı kılmak bu salih insanların yaptığı bir şey. Çünkü farz olmayan ibadetlerin gizli olması makbul.

Evet, çok güzel bir nasihat aldık. Kimlerle oturup kalkacağız, kimlerle arkadaşlık edeceğiz belli oldu. Gördüğümüz zaman Allah'ı hatırlayacağımız, konuştuğu zaman ilminden bilgisinden istifade edip bilgimizin genişleyeceği ve yaptığı icraate baktığın zaman âhireti hatırlayacağımız insanlarla düşüp kalkmalıyız. Aksi olursa tabii kötü arkadaş insanı kötü yola götürür. Zevk ve safa ehl-i, keyif ehli insanlar içkiye, kumara, kadına alıştıırır. Dünya ehli insanlar insanı dünyevî şeylerin içine sokarlar onun için arkadaş seçerken bu esasları unutmamalım inşallah.

Bu arkadaştan da öte, yani nereye gidelim bu akşam, bu akşam vaktimizi nerede geçirelim?

Muhtelif yerlerde geçirme imkânı var. Gazino, sinema, tiyatro var, arkadaşğa gitmek var.

Kime gidelim, kiminle oturalım?

Şu vasıflara sahip insanlara gidelim, onlarla oturalım, biz de Allah'ı hatırlayalım, bizim de ilmimiz gelişsin, bizim de âhirete yararlı ameller işlemeye aşkımız, şevkimiz artsın.

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي، وَإِذَا مَاتَ
صَاحِبِكُمْ فَدَعُوهُ.

Hayruküm hayruküm li-ehlihî ve ene hayruküm li-ehlî ve izâ mâte sahibiküm fedde'ûhü.

Hız. Aîşe-i Sıddîka anamızdan, validemizden rivayet olunmuş bir hadîs-i şerîf. Tirmizî, İbn Cerîr ve İbn Hibban'da var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Hayruküm. “Sizin en hayırlınız veya sizin ötekisine göre daha hayırlınız.” *Hayruküm li-ehlihî.* “Aile fertlerine daha hayırlı olanınızdır veya en hayırlı olanınızdır.”

Arapça'da *hayr* ve *şer* kelimesi “daha” kelimesi olmadığı halde “daha iyi, daha kötü” mânasına da gelir. Ya da “en iyi, en kötü” mânasına gelir. *Hayruküm*, “Sizin ikiniz arasında, iki kişi arasında daha iyisi” mânasına da

gelir, mukayese yani komparatif sigası diyoruz buna, mukayese sıfatlarda komparatif sigası.

Bu arkadaş bu arkadaştan daha uzun boy-
ludur; şu arkadaş şu arkadaştan daha yaşlıdır.
“Daha”, iki şey arasında bu mukayese var;
hem bu mana vardır hem de “en” yani süper-
latif, “en üstünlük” mânası vardır. Bu arkadaş
en çalışkandır; bu arkadaş en doğru dürüst ko-
nuşandır; bu arkadaş en hızlı koşandır; bu ar-
kadaş bu oyunu en güzel oynayandır. “En”
mânasına.

Şimdi *hayr* ve *şer* kelimesi yerine göre
hem komparatif olur “mukayese”, hem de sü-
perlatif olur “en üstünlük” bildirir. Onun için,
“Sizden iki kişi mukayese edilecek olsa tera-
ziye konulacak olsa bunların daha hayırlısı.”;
ötekisine göre, “Kendi ailesine daha hayırlı
olandır.” diye bu *hayruküm hayruküm li-ehlihî*
hadisini “daha” diye de tercüme edebiliriz ve-
yahut “Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı
olandır.”

Ooo! “En hayırlınız.” deyince o zaman;
“Müslümanın en hayırlısı karısıyla en iyi geçi-
nen insan.” olmuş oluyor. O biraz daha şey bir
mana kazanıyor yani hanımla geçinmek daha

da önemli bir iş olarak karşımıza gelmiş oluyor. Hanıma karşı, sadece hanım değil, ehil deyince, “hanım ve evde çoluk çocuk” demek. Çoluk çocuk kelimesiyle kastettiğimiz insanlar. Hanımımız, çocuklarımız ve daha başka evde hala teyze varsa, yeğen vesaire varsa bunların hepsi ehli, ehl ü iyâli, ailesinin fertleri.

Herhalde Allahu âlem, en iyi Müslümanlık daha başka önemli vasıflar da istediğinden burada mukayese sıfatı manasıyla tercüme etmek uygun olur; “Sizin daha hayırlınız ailesine daha hayırlı davranandır.”

Ve ene hayruküm li-ehlî. “Ben de sizin ailesine en hayırlı olanınızım.” diyor.

Ben de bir numune insan, örnek alınacak insan olarak ben de aileme en hayırlınızım buyuruyor. Hakikaten de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in ailevî hayatı incelendiği zaman insan çok güzel şeyler öğreniyor. Peygamber Efendimiz evde kendi ev işlerini yapardı. Yamasını [kendi] yapardı, hanımlarına yardım ederdi. Hatta Medine-i Münevvere'ye göstericiler gelmiş. Dışarıda gösteriler

yapıyorlar yani cambaz manbaz filan gibi yani, Peygamber Efendimiz Âişe validemize diyor ki;

“Görmek istersen ben senin önüne siper oluvereyim, sen omuzumun arkasından bak.” diyor. Yani bu gösterileri seyretmesinde bile yardımcı oluyor.

Her hususta yani böyle yumuşak ve tatlı bir geçim sahibiydi Peygamber Efendimiz ve tahminlerin hiç olmazsa benim kendi tahminimin aksine, hilafına evde biraz latifeciydi Peygamber Efendimiz. Yani böyle, “Ben Peygamberim!” diyecek ve herkesle gayet mesafeli, ölçülü duracak sanıyordum ben ama latifeci; böyle gönül alıcı latife yapan hoş bir [tutumu] vardı, ailede davranışı öyleydi.

Bir gün eve misafir gelen bir kadına;

“Aa! Senin gözünde kara var.” demiş, kadın telaşlanmış, ondan sonra;

“Herkesin gözünde kara var ya!” demiş, şöyle bir latife yapıyor.

“Ben de aileme sizin en hayırlınızım.” buyuruyor sonra da devam ediyor Peygamber *sal-lallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz;

Ve izâ mâte sahibiküm fe-de'ûhü. “Sizin arkadaşınız vefat ettiği zaman bırakın adamın yakasını, bırakın onu.”

Sahibiküm, “sizin arkadaşınız” demek. *Sahip*, “bir insanla sohbet eden kimse” demek. Mesela biz ikimiz beraber bir yere gidiyorsak birbirimizin sahibiyiz yani sohbettaşımız. Burada tabii aile işleri anlatıldıktan sonra söylenince belki hayat arkadaşı kastediliyor.

Karı-kocanın, koca-karısının eşinin nesidir?

Arkadaşıdır, sohbettaşısıdır. Hayatlarını birleştirmişler beraber ömür sürüyorlar, birbirleriyle geceleri, gündüzleri beraber geçiyor. Binâenaleyh birbirlerinin sahipleri yani sohbettaşlarıdır. Burada “sizin arkadaşınız” derken başka erkekler, başka evin dışındaki başka kimseler de kastedilmiş olabilir, “hayat arkadaşınız” mânasına da gelebilir bu kelime. Zaten hüküm o tarafa da bu tarafa da uygulanabilecek bir hüküm. “Sizin arkadaşınız vefat ettiği zaman onun yakasını bırakın.”

De'ûhü, “Onu terkedin” demek yani “onun aleyhinde bir şey konuşmayın” demek.

Terk edin demek, “Ne dua edin, ne kabrini ziyaret edin, ne yasin gönderin, bırakın peşini...” O mânaya değil, öyle anlaşılması lazım. Çünkü başka hadîs-i şerîflerde kabiri ziyaret etmek, ona dua edivermek, her zaman onun namına hayır yapıvermek her zaman söyleniyor.

b. Vefat Etmiş Kişilerinizi, Rahmetle Anın

Fe-de'ûhü demek yani onu dilinize dola-maktan, onun aleyhinde konuşmaktan, ona kötülük yapmaktan vazgeçin, şu aleyhinde, aleyhtarı olma işini terk edin demek.

Çünkü, “Rahmetli çok iyiydi ama ah ah, ondan neler çektiğimi ben bilirim. İyiydi hoştu ama gel ille velakin...” kadın başlar.

Halbuki ne yapacak?

Artık onun yakasını, aleyhinde konuşmayı bırakacak; vefat etmiş, âhirete göçmüş, duaya muhtaç. Bu [geniş mana] için de doğru, yani “aramızdan bir kardeşimiz âhirete irtihal etmişse geride kalanların onun aleyhine konuşmaması” mânasına da uyar. Bu da doğrudur.

Çünkü Peygamber Efendimiz başka bir hadîs-i şerîfte buyuruyor ki;

اذكروا موتاكم بالخير

Üzkürû mevtâküm bi'l-hayri. “Vefat etmiş kişilerinizi, mevtanızı rahmetle anın.”

Üzkürû mevtâküm bi'l-hayri. “Hayır ile anın, aleyhinde konuşmayın, kötülüklerini fâş etmeyin, sırrını saklayın, ayıbını örtün.”

Yani, “Ben onun nelerini bilirim, şimdi söyletmeyin beni, açtırmayın kutuyu, söyletmeyin kötüyü, hımmm!” filan, söylemekten beter oluyor. Bu kadar bıraksa bile, “Vay be, adamın kim bilir ne kötülükleri var da bu böyle diyor.” diye insanın bir kere itimadı sarsılıyor. Halbuki iyiliğini anacak, yakasını bırakacak, aleyhinde konuşmayacak.

Bu bir edep, dua edecek, çünkü herkes vefat etti mi duaya muhtaçtır. Hatta kabrinde, vefat etmiş olan, kabirinde yatan kişi denize düşmüş boğulmak üzere olan bir insan gibidir. Kimden olursa olsun medet umar, bir şey, bir yardım bekler. Denize düşen, hani birisi bir halat atsa, elini uzatsa, bir yardıma gelse beni kurtarsa dediği gibi yani mücadeleler içinde dalgalarla boğuşuyor gibi kabirde olan insanın

da zaten bin bir türlü derdi sıkıntısı vardır. Hayır dua edivermek lazım.

Vefat etmiş kimseye yapılacak en büyük yardımlardan birisi, kolay bir şey, ona dua etmektir. Onun namına hayır yapıverirseniz daha devamlı bir hayır olur. Mesela, babanızın, dedenizin, amcanızın, sevdiğiniz arkadaşınızın veya hocanızın, şeyhinizin namına bir çeşme, bir cami, bir mektep yaptınız...

Onun namına olur mu?

Olur.

Birisinin namına bir hayır yapılabilir mi?

Yapılabilir.

Bu kurbanı falanca zât için kesiyorum, ruhu şâd olsun, [olur mu?]

Olur.

E ne olacak?

Hem kesen sevap alır hem de kimin namına kesildiyse o sevap alır. Sevap eksilmez, Cenâb-ı Hak ona da verir ona da verir. Babası için hacca gitti. Yani babası hacca gitmişti ama bu da gitmişti ama bir de bu seferki haccını babası için yaptı. Ne olur olmaz, belki bir

kusur işlemiştir, bu haccı da babam namına, dedem namına yapayım dedi, yapıverdi mesela.

E ne olacak?

Adam şimdi oraya kadar, uçağa bindi, gitti, masraf yaptı, yoruldu, haccetti, geldi, 15 gün bir ay vakit geçti, ne olacak?

Hem kime haccı bağısladıysa babası, dedesi, annesi, kardeşi hem sevabı ona gider, hem de kendisi aynen hac yapmış sevabı alır. Çünkü Peygamber Efendimiz böyle olduğunu hadîs-i şerîfte bildiriyor; hatta teşvik ediyor;

“Ne olurdu diyor bir evlat yaptığı nafiye haccı babası için yapıverseydi.”

Böyle yapın diye teşvik de ediyor. Çünkü kendisini zararı yok, çünkü kimseye bağıslamazsa kendi namına bencil olarak o haccı yapardı zaten hac sevabını alacaktı. Ötekisinin namına yapınca o da sevap alıyor kendisinde alıyor. Yani akıllı olan insan birisinin namına yapar, iki türlü sevap hâsıl olmuş olur.

Allah razı olsun, işte böyle arkadaşlardan duyuyoruz, hocam bu tavafı, bu umreyi hoca-

mız için yapıverdim veya falanca için yapıverdim diye gelip söylüyorlar, çok da tabii sevap kazanıyorlar, ben de memnun oluyorum.

Böyle yapmayıp da bir çeşme, mektep, yol, köprü, bir şeyler yaparsa onun sevabı da gider, aynen gider. Çünkü Peygamber Efendimiz'e birisi geldi dedi ki, açıkça, iyi ki sormuş *radıyallahu anh*;

“Yâ Resûlallah! Benim annem vefat etti, bana da bir vasiyeti yok, benim şimdi kendimin aklıma geldi, ben annemin namına bir çeşme yapsam, bunun sevabı anneme gider mi? diye sordu. Peygamber Efendimiz de;

“Evet, gider.” buyurdu.

Onun üzerine o da annesi için bir çeşme yaptı, üstüne de, dua edilsin diye; “Bu Saad’ın annesinin çeşmesidir.” diye yazdı. Onun için hayrât ü hasenâtı yapmak iyi, bir de birisi namına yapıvermek daha da iyi.

Biz Türkiye’de iken arkadaşlara diyorduk ki bakın yollarda ihtiyaç oluyor. Yolun kenarında bir tarla alın, Konya’ya giderken, Kulu’ya giderken, veya Adapazarı’na giderken veya Adapazarı’ndan Geyve’ye giderken yol

kenarında bir yer, bir tarla alın. Bir giriş bir çıkış yapın, şöyle arabalar emniyetle girsinler, çıksınlar, bir çardak yapın, burası namazgahtır deyin, bir su getirin, şaldır şaldır su aksın, buyurun sebildir, için deyin. Ne bileyim, bir yüznumara yapın. Çünkü o da bir ihtiyaç, o da sevap. Yaptığınız yeri düzenleyip güzel yaparsanız daha iyi olur. Yan tarafına bir çocuk parkı yapın, çocuklar biraz sallansınlar, oynasınlar, bir gölgelik oturma yeri yapın, iki üç tane masa koyun. Buyurun, burada yol kenarında yemeğinizi yiyin ondan sonra devam edin deyin filan. Oraya da hocalarımızdan birisinin adını koyun. Burası Kotku dinlenme mevkidir. Burası Gümüşhaneli hazretleri dinlenme mevkidir, burası Hâlid-i Bağdâdî hazretlerinin dinlenme yeridir diye yazın dedik.

Zor bir şey de değil. Çünkü şehirden uzaklaşınca, yolun kenarlarındaki tarlalar, marlalar ucuzdur. Yaparsa yapar. Çok da para istemez bu, plastikten bir iki tane çardak yapmak, dört tane masa koymak zor bir şey değildir ama işe de yarar. Filanca zât-ı muhterem dinlenme mahalli, dinlenme yeri. Ücretsizdir. Namaz kılma yeri vardır, yemek yiyebilirsiniz ve-

saire, yolun kenarına bir levha koyarsınız. Onlar da orada hah, tamam, hay Allah razı olsun derler. Dururlar, yüznumara da abdestlerini bozarlar, öbür tarafta abdest alırlar, namazgahta namazını kılarlar, gölgede otururlar. Arabanın arka tarafını açarlar, çıkartırlar yiyecekleri, masanın üstüne koyarlar, yiyerler, içerler, kirletirler giderler veya temiz tutarlar neyse. Sen de arada bir git temizle orayı, veyahut birine para ver baksınlar filan. Çok güzel olur.

Belki istersen bir de dükkân koyarsın oraya; soğuk meşrubat, meyve vesaire. Belki bir gelir de olur. Öbür taraf bir cami olur da bu tarafında dükkanın olur, o da olur. Çünkü böyle yapan kimseler var. Geçen de bahsetmiştim Münih'te lastik tamircisi bir arkadaş, Münih'in çıkışında geniş bir alan, mülk almış. İlk önce tamircilikten başlamış işe, araba tamiri, lastik tamiri, patlayan lastiklerin çıkartılıp düzeltilmesi filan derken, sonra arka tarafta geniş yer olduğundan oraya bir mescit yapmış. Sonra mescidi kaç misli büyütmüş. Beş vakit namaz kılınıyor, Cuma kılınıyor, biz kaç sefer gittik, Cuma kıldık. Sonra ön tarafı, ge-

liştirmiş, kocaman artık yeni lastiklerin de satıldığı bir işyeri olmuş. Bir de oraya kocaman *Lâ ilahe illallah Muhammedün Resûlullah* yazmış.

Gelen Alman soruyor, bunun mânası nedir?

Allah birdir, Muhammed onun elçisidir demek. Bizim İslâm'a göre bu böyledir, bu böyledir. Benim gözümün önünde bir Alman baba ile evlada anlattı, onlar da ya öyle mi filan ilgiyle dinlediler. Bir taraftan parasını alıyor veriyor, konuşuyor şey yapıyor, bir taraftan da dini telkinde bulunuyor. Çok imrendim, işyeri ve ibadethane, ikisini birden. Hem geçimini sağlıyor, ama ben geçimimi sağlayacağım diye mescit yapmamış. İş yerini yapmış sonra bu işyerimin yanında bir mescit olsun diye hayrat olarak mescidini yapmış. İki ayrı, yani aynı noktaya geliyor insan ama ilk önce işyeri açmışta ondan sonra bir de mescit olsun demişse sevap, ben burada bir cami yapayım da müşteri gelirse oradan istifade ederim filan derse o zaman Allah rızası için yapmamış oluyor, kazanç için mescit yapmış oluyor, o fena. Çünkü ameller

niyetlere göredir, bir insanın yaptığı şeyi Allah rızası için yapması lazım.

c. Sizin En Hayırlınız Dünyası İçin Ahiretini Terk Etmeyen

Üçüncü ve sonuncu hadîs-i şerîf.

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَتْرُكْ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ، وَلَا دُنْيَاهُ
لِآخِرَتِهِ، وَلَمْ يَكُنْ كَلًّا عَلَى النَّاسِ.

Hayruküm men lem yetrük âhiratehû li-dünyâhu ve lâ dünyâhu li-âhiratihî ve lem yekün kellen ale'n-nâsi.

Bu üçüncü, sonuncu hadîs-i şerîf Enes *radıyallahu anh'ten*. Peygamber Efendimiz *sal-lallahu aleyhi ve sellem* bizim için son derece önemli bir hayat düsturu öğretiyor bize, buyuruyor ki;

Hayrükum. “Sizin daha hayırlınız veya en hayırlınız.”

Kimdir?

Men lem yetrük âhiratehû li-dünyâhu. “Dünyası için âhiretini terk etmeyen.” *Ve lâ dünyâhu li-âhiratihî.* “Veyahutta âhireti için

dünyasını terk etmeyendir.” *Ve lem yekün kel-
len ale’n-nâsi.* “Ve halka ağırlık ve yük olma-
yandır, sizin en hayırlınız budur.”

Şimdi burada üç şey var bunları açıklaya-
lım.

En hayırlı müslüman nasıl olur?

“Âhiretini dünyası için terk etmiyor.”

Bu ne demek?

İnsanın âhireti nasıl kazanılır?

İbadetleri yaparak, günahlardan kaçarak,
Allah’ın emirlerini tutarak, iyi müslüman ola-
rak âhiret kazanılır. Bu âhiretini terk ediyor
dünyası için, yani dünya menfaati sağlamak
için bu öteki asıl âhiret hedeflerini hiç nazarı
dikkate almıyor, unutuyor, çiğniyor. Misal;

Sapanca gölüne nâzır çıkıntı tepelerden
birisinde üç katlı bir bina var. Alanı da geniş
yolun da kenarında. Bu binanın sahipleri orada
bir dinlenme lokanta yapmış, masalar koymuş,
yani oraya birisi gelirse şöyle Sapanca Gölüne,
karşıdaki Samanlı Dağlarına manzaraya baka-
rak, güzelce, püfür püfür esintili yerde yemek
yiyecek. Ama çok para kazanamıyormuş. De-
mişler ki;

“Ya burası çok güzel bir yer. Senin burada kazandığın ne, kaç müşteri geliyor, kaç yemek yediriyorsun, ne kadar masraf ediyorsun, kazanamıyorsun. Sen buraya bir içki koysan, bir içkili lokanta olsa burası şahane para kazanırsın.”

O da ikna olmuş, içkileri koyacak, içkili lokanta olacak, millet manzaraya karşı içki içecekler, meze isteyecekler, yüksek fiyat konulabilecek, adamın cebi para dolacak.

Bu adam ne yapmış oluyor?

Âhiretini dünyası için terk ediyor. Yani dünyalık için, menfaat için, para için âhireti düşünmüyor, Allah’ın yasaklarını çiğniyor.

Bunu yapmaya niyetlenmiş yapacak, kararı almış fakat oğlu imam hatipliymiş, babasının karşısına ciddi bir şekilde çıkmış;

“Baba, duydum böyle yapacaktım.” demiş. [Babası da;]

“Evet, para kazanamıyoruz, mecburen para kazanmak için buraya içki koyacağız, burayı içkili lokanta yapacağız.” demiş. Demiştir ki;

Baba buraya içki koyarsan Allah'a ısmarladık, ben evde duramam artık, çünkü içkiyle, içki satışıyla kazancın haram olacak, ben senin evinde durursam haram yemiş olacağım. Eğer içki koyacaksan müsaade et ben gidiyorum.”

Evladım, bilmem ne...

Yok, eğer içki koymayacaksan kalayım ama içki koyacaksan ben gidiyorum demiş ve engellemiş. Tabii hayırlı bir şey yapmış çünkü kazancın yolları tek değildir.

Muhterem kardeşlerim!

Cenâb-ı Hak insana çok çeşitli yollardan kazanç verebilir ama imtihan eder. Böyle günahlı yoldan para kazanmayı şeytan allar, pul-lar, süsler insanın gözünde büyütür, kâr orada çokmuş gibi gösterir ve onu yaptırır ama sonunda zarar eder, hayır gelmez. Para kazansa bile hayır gelmez çünkü Allah başka yerden fitil fitil burnundan getirir. Allah imtihan eder.

Para kazanmanın muhtelif yolları vardır, hayırlı yolu tercih etmek lazım. Bunun için şahane bir hikâye biliyorum, onu anlatacağım,

önce Şu konuyu tamamlayayım. Hz. Ali Efendimiz ile ilgili bir hikâye, bilmeyenler duysun diye, bilenler bir daha hatırlamıŐ olsun diye.

Hayırlımız demek ki dünya menfaati için Allah'ın emirlerini çığnemeyen kimse olacak, menfaati görünce dindarlığı unutan kimse olmayacak. Veyahut;

Ve lâ dünyâhu li-âhîratihî. Ahiret sevabı kazanacağım diye dünyasını da hiç umursamayıp arkaya atan bir kimse de olmayacak.”

Bu da çok önemli çünkü müslümanlara çok çok, yalan yanlış saldırılar oluyor;

“Ya, bunlar miskin herifler ya, bir âhireti düşünürler ya, ondan geri kaldık.”

Yalancı, ondan geri kalmadık. Bir kere Osmanlı'nın sana bıraktığını tam muhafaza etseydin bile dünyanın süper büyük devletlerinden olacaktın, onu bile muhafaza edemedin, ne yalan söylüyorsun? Hatta, hatta daha da beter ettiniz siz, iyi olacakken, kaÇ yapayım derken göz çıkarttınız, sizin yüzünüzden oldu. Ama bütün kabahati döndürüp, kendilerinin kabahatini de döndürüp müslümanlara yüklüyorlar;

“Neden geri kalmışız?”

Ne geri kalması! Padişahlar zamanında öyle hamleler yapılmış ki ondan sonra ki devrelerde kaç yılda yapılmamış. Fabrika desen fabrika kurmuşlar, kışla desen kışla. Onların zamanında yine Osmanlı donanması en hatırlı donanmalardanmış, ordusu en hatırlı ordularındanmış filan. Yani işler sonradan berbat olmuş. Bunlar işe müdahale edince, Padişahı indirince bilmem ne işte bu ittihat terakki filan, ondan sonra bozulmuş. Yalan söylüyorlar.

Hele hele asıl samimi dindarlığın olduğu ilk devirlerde de yedi dvelle arpışmışız ve hep kazanmışız. O tarafını düşünmüyorlar kendi kabahatlerini müslümanlara yüklüyorlar.

Ama bak Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz ne diyor?

Âhiret sevabı kazanacağım diye dünyevî vazifelerini, çalışmalarını ihmal etmeyeceksin. Hayırlı müslüman böyle de yapmaz. Yani dünyada yapması gereken vazifeleri de yapar, âhiret için yapması gereken ibadetleri de yapar, demek istiyor. Ve bu ikincisinin daha açık

olarak anlaşılması için de Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* diyor ki;

Ve lem yekün kellen ale'n-nâsi. “Öteki insanlara yük olmaz.”

Çünkü bir insan âhiretini [düşünüp], “Ben âhiretim için çalışacağım, namaz, niyaz, oruç, tesbih, camiden çıkmayacağım.” [derse,] dünya vazife, kazanç, gelir, çoluk çocuk ne olacak?

Onlara aldırıyor, bu sefer çoluk çocuğuna bakmak, hatta buna bakmak babasının, abisinin, kardeşinin, bilmem kimin şunun bunun vazifesi hâline geliyor yani insanlara yük oluyor. Asıl müslüman, insanlara yük olmayan, âhiret sevabı kazanacağım diye dünya çalışmalarını ihmal etmeyen, ama dünyalık elde edeceğim diye de âhiretini çiğnemeyen kimse dir. Yani hepsini dengeli götürecektir. Esas olan kimseye yük olmamak. Kendi emeğiyle çalışıp, kazanıp, kimseye yük olmayıp hatta mümkünse kendisinin başkasına hayrı yapması. Kazanacak, [hayır yapacak].

Yunus Emre bakın, dervişlerin şâhı değil mi Yunus Emre? Şahâne dervişler hep birisi değil mi?

Yunus Emre şahâne derviş.

Ne diyor, bir dörütlüğünde?

Dürüş, kazan, ye, yedir.

Dört emir, bir dörütlüğün birinci [mısrası]
bu.

Dürüş, kazan, ye, yedir.

Bir gönül ele getir.

İkinci mısra bu.

Dürüş, kazan, ye, yedir,

Bir gönül ele getir.

Bin kabeden yeğrektir,

Üçüncü mısra.

Bin kabeden yeğrektir,

Bir gönül imareti.

Şimdi açıklayalım. Çünkü Mehmet Hoca kapıdan girerken sıkı sıkıya tembihledi; “Hocam.” dedi, “Geçen hafta hadisleri okuduktan sonra bir de bir şiirden bir şey açıklayacağım demiştin, onu şimdi yap.” dedi. Allah da tam denk getirdi, şimdi dörütlüğü ben de anlatıyo-

rum. Vaaz bitti, hadis bitti, işte sayfayı kapatıyorum. Gelelim Yunus'un şiirinin açıklanmasına:

Dürüşmek. Yunus'un devrindeki Anadolu Türkçesinde dürüşmek, "gayret etmek" demek. Dürüş, "gayret et, sa'yet" demek. "Haydi davran!" filan diyoruz ya, "Davran be mübarek!" diyoruz ya onun gibi. Duruşmak değil, dürüşmek. Bazıları bu kelimenin geçtiği yerde Yunus'u anlayamıyorlar, manasını bilemiyorlar. Dürüş, yani gayret et.

Dürüş bir, gayret edeyim, sonra?

Kazan. Git çalış, bir şeyler yap.

Ye. Kazançtan sonra tabii kazanacak bir şeyler, ne yapacak?

Kendisi ihtiyaçlarını karşılayacak.

Ye, yedir. Başkalarına da sadaka ver, zekât ver, ziyafet çek filan. "Haydi bu akşam fakirhanede çorba içelim." de. Veya, "Arkadaşlar bu hafta Pazar günü bizdesiniz, buyurun hepinizi çağırıyorum." Filan de, neyse...

Dürüş, kazan, ye, yedir.

Bunları neden yapacaksınız?

Bir gönül ele getir.

Bir gönül, bir kalp kazan.

Yunus bak, derviş ama bir kere ne kadar güzel, dervişlik ne kadar güzel. Bir kere “Çalış!” diyor, bir. Gayret et diyor, dilen demiyor. “Miskin miskin otur.” demiyor. [“Dervişler miskindir” demek] iftira. Yunus fiilen çalışmış.

Başka kim çalışmış?

İbrahim b. Ethem, Belh padişahı olduğu söylenen şahıs. Gündüz çalışırmış çalışırmış, akşama kadar bostan bekçiliği, ırgatlık, amelilik, işçilik, çarşıda pazarda hamallık, neyse... Bir zamanın padişahı. Yani kazancı helal olsun diye ter dökerek çalışırmış, bir. Ondan sonra kazandıklarıyla zenbiller dolusu yiyecek alırmış, iki. Öteki fukaranın bilmem kimin kaldıkları ribata yani tekkeye getirirmiş, akşam onlara yedirirmiş kazancını hayra çevirirmiş. Bak çalışıyorlar. Yalan söyleme, dervişler miskin deme. Alçak! Seni alçak seni, iftiracı seni, derviş çalışır, kimseye yük olmaz.

Peygamber Efendimiz de öyle tavsiye ediyor. Hakiki müslüman Peygamber Efendimiz'in tavsiyesini tutar. Elinin emeğiyle çalışıp da

kimseye yük olmadan yaşamak müslümanın ana fikridir. Yalancı! Miskinmiş de, bilmem dilenciymiş de... O dilenciler ayrı, dilenciler dilenci, tamam. Yeni Caminin etrafında dolu, ayrı. Sen onlara kıyas etme hiç. Ama Yunus'a bak. Ama İbrahim b. Ethem'e bak. Ama daha başka mübarek zâtlara bak. Her birisinin bir meslek sahibi olması, helal lokma kazanması tavsiye edilmiş tekkelerinde. Gündüz gider çalışıyorlarmış mübarekler.

Onun için esnaf teşkilatları ile tasavvuf iç içe girmiştir. Esnaf teşkilatları fütüvvet teşkilatı, bir taraftan tasavvuf iç içe girmiştir. Bunun neresinde esnaflık başlıyor, neresinde tasavvuf bitiyor. Bunlar mutasavvıf mı değil mi, sivil örgüt mü, dinî örgüt mü, beraberleşmiş yani aynılaşmış.

Neden?

Şeyh efendi dervişlere diyor ki, çalışın, kimseye yük olmayın, helal lokma kazanın. Çünkü feyz almanın birinci şartı helal lokma yemektir.

Haram yersen bir kimse bir haram lokma yerse ne olurmuş?

Hadîs-i şerîflerden biliyoruz, 40 gün ibadeti kabul olmazmış. Hapı yuttu. Hadîs-i şerîfler burada var. Biz bunları Avustralya'da okuduk. Belki bantlarda var. Kırk sabah namazı kabul olmuyor. Ayıkla pirincin taşını.

Bir gün bir haram yiyiyor, ondan sonra bir ay on gün ibadetleri yerinde sayma, patinaj, ibadetleri kabul olmuyor. O arada bir daha yerse yine kabul olmuyor, o arada bir daha yerse yine kabul olmuyor, olmaz. Onun için helal lokma yemeye öyle dikkat ederlermiş ki, birisini duydum;

Tarlaya gidermiş, öküze bile sürdürmemiş, tarlayı kendisi sürermiş, belliyor, nasıl yapıyorsa. Kendisi tarlayı hazırlarmış, kendisi buğdayı ekermiş, kendisi biçermiş. Kendisi biçtikten sonra değirmende sırtında kendisi taşımış, kendisi öğütürmüş, kendisi hamur yapmış, kendisi pişirmiş. Yani hepsi helal olsun, hiç haram girmesin işin içine diye. Bu kadar böyle dikkat etmişlerdir. Yani bilmem işte miskinler tekkesi oldu, çalışmayan insanların [toplandığı yer oldu...] Yalan! Yalan yanlış şeyler.

Biz Tuzla piyade okuluna gittik. Tuzla piyade okulunda bizden önceki dönemde sağ olsun vesile olmuşlar; Piyade okulunun içine E-5'ten görülen kubbeli, minareli bir cami yapmışlar. Güzel, İskenderpaşa büyüklüğünde güzel bir cami yapmışlar. Biz de orada güldür güldür teravihler, cemaatler, namazlar, abdestler... arkadaşlar benim gittiğim devrede hep bütün ibadetleri yaptı. Benden önceki devreler de bir komutan kapısını kilitletmiş.

Bir komutan oluyor caminin yapılmasına izin veriyor, cami yapılıyor ibadet ediliyor. Bir başka komutan geliyor birliğin başına oda kilit vurduruyor. Yav asker kaçtı da yatacak olduktan sonra bir köşeyi bulup yatar. Yani yemekhanede yatsa yemekhaneyi mi kapatacaksın, yatakhane de yatsa yatakhane mi kapatacaksın? Bahane! Sonra teftiş et, orada yatanları yakala, camiye niye kapatıyorsun? Bahane yani!

Bir Cuma günü olmuş, Cuma namazı kılınacak. Cami kapalı ama kapalı kapının dış tarafında kubbeli direkli son cemaat yeri var. Her tarafı açık ama üstü kubbeli, kapalı kısımlar oluyor ya, asıl kapının dışında son cemaat

yeri deniliyor. Orada namaz kılmaya başlayacaklar. Bir yağmur başlamış. Herkes böyle yağmur yağmayan yere sığınmaya çalışmış ama sığmamışlar, orası dar bir yer. Cemaat fazla, ihtiyaç var, [askerler] namaz kılmak istiyor, kapı kapalı. Albayın birisi, babayiğit bir albay bir omuz vurmuş caminin kapısına, gacırt, bir daha vurmuş gucurt, bir daha vurmuş trak kildi kırdırmış, “Geçin be içeri!” demiş. Yani gözü dönmüş, her şeyi göze almış. Paşa ne yapacaksa yapacak ama onu göze almış.

Nedir bu?

Cami burada biz de namaz kılıyoruz, caminin kapısı kapalı. Yani bir tane asker oraya kaçmış bile olsa, yatmış bile olsa bunlara bu zulüm yapılır mı, olur mu yani böyle şey!?! Akılla mantıkla izah edilir tarafı yok. Kırmış kapıyı buyurun içeri girin demiş. Tıss... Aşağıdan yukarıdan sonra hiçbir şey gelmemiş.

Bizim gittiğimiz zaman da açtı, kapısına ikinci bir kilit vurulmamıştı. O adamı, o baba yiğit albayı da biz gördük. Kapı açıldığı zaman şu kapıdan omuzları zor sığar, böyle [üçgen] vücutlu, sabahları koştuğunu görürdük filan, temiz bir insandı. Yalnız her halde bir Kore’ye

filan gitmiş, bir şeyler olmuş, harbe girenlerde fazla heyecandan ruhsal şeyler bozuluyor. Dersi anlatıp dururken birden nerede kaldığını unutuverirdi, ona çok ta üzülmüdü. Hafızası o anda şey yapıveriyor, [gidiveriyor]. Ama çok iyi bir insandı; severdik yani ben severdim, mert bir insandı, anlaşılman maneviyatlı bir insandı da.

Böyle çeşitli bahaneler şey yapıyorlar [uyduruyorlar] ama incelenirse işin aslı öyle değil. İşte şu konuşmalarımız da isbatı.

Hocam işte senin söylediğin gibiler de var da başkaları da var.

Başkalarını engelle. Yani başka kötülerin yüzünden iyileri niye engelliyorsun!

Tasavvuf güzel mi?

Güzel. Elbette güzel.

Neden güzel?

Çünkü ruh terbiyesi. Ruhu terbiye olmamış adam hunhar olur, gaddar olur, sadist olur, cânî olur, her şeyi yapar.

Sadist diyoruz, neden?

Ruhu terbiye olmamış.

Hain diyoruz, zalim diyoruz, [zulmetmek-
ten zevk alıyor] diyoruz, neden?

Ruh terbiyesi yok. Ruh terbiyesi çok güzel
bir şey.

İnsanın beden terbiyesi güzel de yapılmalı
da ruh terbiyesi yapılmamalı mı?

Yapılmazsa ne olur?

Al sana işte böyle olur. Yirminci yüzyılda,
yirmibirinci yüzyılda senin yaşadığın devrede
etrafındaki insanlara bak. Koca koca kapı gibi
diplomaları var, falanca, filanca yerden me-
zun ama yaptıkları şeyleri mahallede küçük
çocuklar yapmaz; hırsızlık, edepsizlik, al-
datma, bankaların içini boşaltma, binlerce do-
lar, 100 binlerce doları hortumlama. Fil hor-
tumu gibi de değil de bu başka. Cihaz hortum-
ları gibi bir şey böyle. Hazineye hoop daldırılıp
da bir çalıştırıldığı zaman [gürül gürül] nasıl
çekiyorsa hortumla, [hazine] bomboş, tamta-
kır kalıveriyor. Altın paraları, böyle tuğla gibi
altın [bloklarını] da çekiyor galiba, kağıt para-
ları da çekiyor, her şey hortumlanıyor. Kaç
tane bankanın içi bomboş. Dışında levhası var
ama kasasına fare girse kemirecek kağıt bula-
mıyor. Üst raftan aşağıya düşse tabii bir şey

olmadığı için fareciğin başı acıyor. Ne para var ne pul var, her şey boşaltılmış, hortumlanmış çünkü ruh terbiyesi almamış, dürüst değil. Karşısındakinin de insan olduğunu, onun da hakkı olduğunu düşünmüyor, sırf kendisini, kendi menfaatini düşünüyor. Kendi menfaati için vatanın batmasına razı oluyor. Kendi yeni yaptığı inşaatta dükkanlar tutulsun diye öbür tarafta çarşı yakıyor, kundaklıyor. Oradakiler, dükkanları yansın, dükkân aradıkları zaman benim iş hanıma gelsinler diye yan tarafı yakıyor. Bunları duyuyorum ben yani isimler veriyor.

Falanca adam falan yerde büyük işhanı yaptı, ondan sonra kimse tutmadı, bir türlü dükkanlar müşteri bulmuyor, tutmuyor. Beri taraftaki çarşuyu kundaklattırdı, ondan sonra dükkanı doldu diyor. Vebali boynuna.

Neden?

Ruh terbiyesi yok, vicdansız ama adamın kravatı, ütülü pantolonu var, ayakkabısına eğilsen, ayakkabının yüzüne baksan saçını tarrarsın, sakalını tıraş edersin, pırıl pırıl. O kadar güzel ayakkabısı filan. Ondan sonra pantolonuna şöyle elini sürsen kesilir belki, jilet gibi

ütüsü var. Tıraş olmuş, sinek üst tarafa konsa
cızzt aşağıya kadar kayar gider ama vicdansız!
Ruh terbiyesi yok!

Demek ki ruh terbiyesi beden terbiyesin-
den daha önemli. Toplumları mahveden ruh
terbiyesinin olmaması. Bizim ecdadımızı başa-
rıdan başarıya götüren ruh terbiyesi, yine bi-
zim daha yakın, daha sonraki ecdadımızın ba-
şarısızlıklarının sebebi ruh terbiyesinin ihmal
edilmesi veya terbiyenin bozulması veya ter-
biyesizlerin işe el koyup yönetime sahip olma-
ları. Yoksa namuslu insan her gittiği yerde alını
açık başarıyı sağlıyor. Benim arkadaşlarımdan
dürüst haram yemeyen kaç tane arkadaş bili-
yorum, hangi genel müdürlüğe gittiyse, dev-
resi o genel müdürlük tarihinin en parlak dev-
resi olmuştur, en büyük kazancı sağlamıştır,
kurumu en yüksek seviyeye çıkarmıştır. Misal-
ler verebilirim; Sümerbank, Toprak Mahsül-
leri, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı vesa-
ire, vesaire, vesaire... İncelensin, kurumun
bütün tarihi incelensin, bütün genel müdürle-
rinin tarihi incelensin, kârı en yükseğe çıktığı
devir hangi devirdir ortaya çıkacak.

Neden?

Dürüst insan, çalmayan insan öyle yapar. Ruh terbiyesi olmayan vicdansız içini boşaltır; bankaların da kurumların da içini boşaltır.

Biliyor muyduk, Irak'a şey [ihracat] yapmak için 300 bin dolar para veriyormuşuz. Şimdi ikinci bir kapı açılınca parasız şey [ihracat] oluyor. Biliyor muyduk Ermenilerin vizesiz Türkiye'ye girip çıktığını? Yahu bu adamlar elçilerimizi öldürdüler vizesiz şey [giriş çıkış] yapılır mı?

Yine bunu esefle hatırlıyorum ben. Ermenilerle Azerilerin çarpışması sırasında Türkiye'den koridorlar açıldı, yardımlar ermenilere gitti ve ermeniler desteklendi, herifler yine de aleyhimizde. Çünkü yönetimler de vicdansızlar, hainler var, ondan oluyor. Ruh terbiyesi çok önemli.

Allahu Taala hazretleri müslümanları hem iyi müslüman eylesin yani böyle bunları güzelce öğrenip kendisinin müslümanlığı güzelce yapmayı muvaffak eylesin hem de meydanı kötülere bırakmamayı nasip eylesin.

Çünkü iyiler meydandan çekilince arslanların dolaştığı yerlerde tilkiler, çakallar dolaşmaya başlıyor o zaman ortalık berbat oluyor.

Allah Ümmet-i Muhammed'e rahmeylesin,
Ümmet-i Muhammed'i aziz eylesin.

el-Fâtiha..

Bir hikâye anlatacaktım söz verdiğimiz için onu da anlatayım. Bu anlatacağım hikâye çok hoşuma giden bir hikayedir. Hani kazancın helalden olması lazım dedim ya. Haram taraf cazip gibi görünür, kârlı gibi görünür sonradan burnundan fitil fitil gelir. Helalini tercih ederse helalinden hayır görür. Bununla ilgili Arapça bir kitapta bir [hikaye] okumuştum, onu anlatayım.

Hz. Ali Efendimiz *radiyallahu anh ve kerremellahu vecchê* yanındaki adamıyla bineğiyle Kûfe mescidine geliyor. Namaz kılmamışlar, binekleriyle mescide geliyorlar. Mescidin dışına atlarını bırakacaklar veya develerini neyse bineklerini içeride adamıyla beraber namaz kılacaklar, cemaate yetişememişler demek ki cemaat yapacaklar. Hz.Ali Efendimiz şöyle etrafa bakınıyor, orada bir adam görüyor;

“Gel” diyor, geliyor adam, Hz.Ali Efendimiz halife, Emîru'l-mü'minîn.

“Şu atı tutar mısınız?” diyor, adamın eline dizgini veriyor, içeri giriyorlar.

Namazı kılıyorlar. Namazı kıldıktan sonra Hz. Ali kesesinden o adama bahşış vermek için diyelim ki beş dirhem ayırıyor. Bekledin, atı tutuverdin diye bahşış verecek. Mesela sizin paranızla söyleyelim, mesela 50 kron verecek diyelim. Elli kron iyi mi şöyle bir atı tutmak için veya 500 kron diyelim. Beş yüz kron verecek yani Emîri'l-mü'minîn bahşışı bol veriyor diyelim mesela, 500 kron verecek.

Şimdi 500 kronu ayırmış, dışarı çıkmış adam yok, binek de yok. Allah Allah! Sağa bakmışlar, sola bakmışlar. Hayvan da yok adam da yok. Ne oldu filan derken herkes birikmiş, demişler ki;

“Şurada bir boş hayvan geziyor.”

Bakmışlar, Hz. Ali Efendimiz'in bineği, atı diyelim yani onun atı ama adam dizginini ağzından çıkartmış, dizgini herhalde yakışıklı, güzel bir şeydi, iyi bir maldı. Çıkartmış, almış kaçmış adam, hırsız. Dizgini çalmış. Hz. Ali Efendimiz atın bulunduğu memnun. “Allah

Allah!” diyor. Elinde 500 kron var, kron diyoruz artık sizin gözünüzde teecessüm etsin diye. Hizmetkârına;

“Git yeni bir dizgin al da ata takalım, gidelim.” Yani ağzına takalım diyor.

Adam biraz sonra gidiyor, geliyor. Dizginciye gitmiş çarşıya, dizgin alıp geliyor. Aa, bakıyorlar, dizgin atın evvelki dizgini, alâmetlerinden, nakışından, işaretinden, atın eski dizgini. Hz. Ali Efendimiz şaşırıyor, soruyor;

“Nerde buldun bunu?”

“Dizginciye gittim, dizgin istedim. Az önce birisi dizgin getirdi sattı.” dedi. Baktım bizim bizim dizginmiş, dükkân sahibine;

“Aa! Bu çalınmıştı, demek buraya getirdi sattı.” dedim.

“Kaça satmış dizgini?”

“Beş yüz krona.” satmış dükkana. Dükkanacı da çalma işi olduğunu anlayınca demiş ki;

“Pekala, ona 500 kron vermiştim ben, 500 krona vereyim, kar almayayım.” demiş. Hz. Ali

Efendimiz'in hizmetçisi de 500 kronu vermiş adama dizgini getirmiş;

“Efendim 500 krona aldım.” diyor.

Onun üzerine rakamlar aynı olunca Hz. Ali Efendimiz orada toplanmış olan insanlara diyor ki;

“Ey cemaat, ey nas, ey insanlar! Bakın burada çok ibretli bir olay oldu. Ben, namazı kıldıktan sonra bu adama vermek üzere zaten cebimde aynı parayı hazırlamıştım, verecektim. Adamın alacağı benden, helalinden ben bahşış olarak verecektim, o da atı tuttuğu için hak etmiş olacaktı. Aynı parayı verecektim, 500 kron eline geçecekti, helalinden alacaktı. Ama sabırsızlık gösterdi, acele etti, helal kazancını harama çevirdi; çaldı, götürdü, 500 kron aldı.”

Demek ki onun, o çalan hırsızın yönünde meseleyi düşünecek olursak o gün hırsızın kazancı neymiş?

Beş yüz kronmuş. Ama ya helalden gelecekti, sabretseydi, helalden gelmedi, haramdan geldi. Sevap kazanacaktı veya hiç olmazsa günaha girmeyecekti. Günaha girdi, hırsızlık günahını yükledi ama para aynı.

İkincisi, “Benim nokta-yı nazarımdan da durum bir şey değişmedi. Ben zaten aynı parayı ona bahşış olarak verecektim. O kaçıp gidince ona veremediğim parayı dükkancıya vermiş oldum. Cebimden demek ki o kadar para çıkacakmış, çıktı.” diyor. Yani akacak kan damarda durmaz. “Kesemden o kadar para gitti, tamam, benden yana da bir değişen bir yok. Dükkancıya bakalım, dükkancıdan yana da değişen bir şey yok. Dizgini aldı şu kadar para verdi, sonra çalma olduğunu anlayınca şu kadar para aldı, yani verdiğini almış oldu. Orada da değişen bir şey yok.” diyor.

Bu olay bana çok, çok, çok, çok önemli bir olay olarak görünüyor. Yani burada kaderin tecellisindeki esrarı anlıyoruz, görmüş oluyoruz; rızık denilen şeyin haramdan helalden nasıl geldiğini görüyoruz. Eğer insan rızkını helalden almaya çalışırsa helalden geliyor; sabretmez de yamuk işler yaparsa aynı rızık geliyor ama haramdan geliyor.

O halde bir insanın kazanmak için ne yapması lazım?

Helal yollardan kazanç sağlamaya çalışması lazım.

Hocam senin dediğin gibi olmuyor her zaman.

Ya na nasıl oluyor?

Adam bazen hortumluyor, trilyonlar kazanıyor.

Bankayı hortumlayınca hoooooop bu paralar nereye gitti?

Haa, daha dur bakalım, macera bitmedi. Bir zaman gelecek onun burnundan fitil fitil gelecek. Bir kere namuslu bir insan hapse böyle hırsızlık yaptı diye girmenin şerefsizliği az bile iken koca bir aile, hiç dee muhtaç olmayan bir aile, parası pulu olan, aç, açık kalmayacak olan bir aile. Yani o şerefsizlik ona yeter.

Bir de o yanlışlıkları yapmak için âlet ettiği insanları, günaha soktuğu insanların da kendilerinin veballeri kalacak üzerlerinde ama bu da onları o azmettirdiği için, o suçlara teşvik ettiği için onların vebalini de yüklenecek.

Gördün mü belayı?

Bir de âhirette bunun cezası olacak. Ayrıca dünyada da mutlaka çıkacak, mutlaka çıkacak. Ne Firavun'un yanında, ne Nemrut'un yanında, ne başka zalimin yanında kalmıştır.

Ben bir zalim hakimi hatırlıyorum, haksız yere pek çok idamlara imza atıp, pek çok kimsenin ölümünü karara bağlamış bir hakimi söylüyorlar. En son deminde, hayatının sonunda öyle bir hastalığa uğramış ki, büyük abdestini tabii yollardan yapamıyormuş, ağzından geliyormuş; o öyle pislik içinde ölmüş. Yani bu dünyanın, hayatın sadece bir yılı yok ki, sadece beş yılı yok ki, bu bir ömür. Bunu böyle haysiyetli, şerefli, mübarek bir şekilde geçirmek de mümkün, bir de çok feci şekillerde mahvolmak, perişan olmak şeyi de var.

Allah bizi her türlü yanlışlıktan korusun, her işte âkıbetimizi hayır eylesin. Her işimizin önünü sonunu âkıbetimizi hayır eylesin, yanlış işlere ayağımızı kaydırmamasın, haramlara bizi bulaştırmamasın, eski kusurlarımızı affetsin, tevbe ettik, bundan sonra bir daha yapmama azm ü cezmi kasteyleedik, Rabbimiz tevfikini refik eylesin.

İşte bu Hz. Ali Efendimiz'in, Arapça bir okuma kitabında okuduğum çok ibretli, ibret alınacak bir kıssası.

el-Fâtiha...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

18 Recep 1421 / 17.10.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

